

ABSTRACTS

The Editor is grateful to Eleni Andrikou for her assistance in the preparation of the Greek abstracts.

MARANGOU, Christina and GRAMMENOS, Dimitris

‘Monumentality’, functionality, animality: on an unusual prehistoric clay head from central Macedonia, Greece, and its implications

The paper studies a Neolithic zoomorphic clay head from the Vasilika area, Central Macedonia, in the Thessaloniki Archaeological Museum. The figure, apparently a wild animal or a hybrid, is exceptional from several points of view such as its important dimensions, the choice of the represented subject, and the fact that it probably had belonged to a complex structure. Various aspects of the artefact are considered: its size, particular morphological features, iconographic characteristics, potential practical functions, as well as the identification and probability of likely originals. Different approaches for interpretation are also attempted. Possible parallels are examined from the Near East and the Balkans.

«Μνημειακότητα», λειτουργικότητα και ζωικότητα: περί μιας ασυνήθιστης προϊστορικής πήλινης κεφαλής από την Κεντρική Μακεδονία (Ελλάδα) και των σχετικών συμπερασμάτων

Το άρθρο εξετάζει ένα πήλινο νεολιθικό ζωόμορφο κεφάλι από την περιοχή των Βασιλικών (Κεντρική Μακεδονία), που βρίσκεται στο Αρχαιολογικό Μουσείο της Θεσσαλονίκης. Το ειδώλιο, προφανώς άγριου ζώου ή υβριδίου, αποτελεί εξαίρεση από πολλές απόψεις, όπως είναι οι σημαντικές διαστάσεις του, η επιλογή του θέματος και το γεγονός ότι πιθανόν ανήκε αρχικά σε κάποια σύνθετη κατασκευή. Το αντικείμενο μελετάται από διάφορες πλευρές: μέγεθος, ιδιαίτερα μορφολογικά και εικονογραφικά χαρακτηριστικά, ενδεχόμενες πρακτικές χρήσεις, καθώς και αναγνώριση πιθανών πρωτοτύπων. Επιχειρούνται διάφοροι τρόποι ερμηνευτικής προσέγγισης και εξετάζονται ενδεχόμενα παράλληλα από την Εγγύς Ανατολή και τα Βαλκάνια.

GILL, David and PADGHAM, Joan

‘One find of capital importance’: a reassessment of the statue of User from Knossos

A fragmentary Egyptian Middle Kingdom statuette was found in the north-west area of Central Court at Knossos in 1900. The three hieroglyphic texts show that the statue was mortuary in character, and that it was linked to a gold-caster called User of the Wadjet nome in Egypt. The User statuette is part of a wider distribution of Middle Kingdom statues from Nubia, Anatolia, and the Levant which have been found in funerary and non-funerary contexts. Theories for this distribution are reviewed including diplomatic gifts and exchanges, dedications in sanctuaries, the movement of specialised Egyptian workers, portable funerary statues and looting. Looting of tombs in the Wadjet nome followed by redistribution of finds looks like the most likely explanation for the appearance of User’s statuette on Crete.

«Ένα εύρημα κεφαλαιώδους σημασίας»: επανεκτίμηση του αγάλματος του User από την Κνωσό

Ένα αποσπασματικό αιγυπτιακό αγαλματίδιο του Μέσου Βασιλείου βρέθηκε το 1900 στο βορειοδυτικό τμήμα της Κεντρικής Αυλής της Κνωσού. Τρεις ιερογλυφικές επιγραφές δείχνουν ότι το άγαλμα ήταν ταφικού χαρακτήρα και ότι συνδεόταν με κάποιον χρυσοχόο ονομαζόμενο User στην επαρχία Wadjet της Αιγύπτου. Το αγαλματίδιο του User αποτελεί μέρος της ευρύτερης διασποράς αγαλμάτων του Μέσου Βασιλείου στη Νουβία, Ανατολία και Μέση Ανατολή, τα οποία βρέθηκαν σε ταφικά ή μη ταφικά σύνολα.

Οι θεωρίες που αφορούν σε αυτή την διασπορά επανεξετάζονται χρησιμοποιώντας ταυτόχρονα στοιχεία από διπλωματικά δώρα και ανταλλαγές, αναθήματα σε ιερά, τις μετακινήσεις εξειδικευμένων Αιγυπτίων εργατών, κινητά ταφικά αγαματίδια και αντικείμενα τυμβωρυχίας. Η σύλληψη των τάφων στην επαρχία Wadjet, την οποία ακολουθούσε η αναδιανομή των ευρημάτων, φαίνεται ως η πιθανότερη εξήγηση για την παρουσία του αγαματιδίου του User στην Κρήτη.

PRESTON, Laura (with contribution by Rebecca GOWLAND)

The Kephala Tholos at Knossos: a study in the reuse of the past

This paper publishes the results of excavations of the Kephala Tholos tomb and its immediate vicinity, north of the palace of Knossos, carried out by R. W. Hutchinson in 1938–9. It presents the ceramic and osteological data from the excavations and an architectural study of the tomb structure. The analysis addresses the contentious issue of the dating of the construction of the Tholos, arguing for an LM II date on the basis of the material evidence. It also discusses the equally interesting subsequent history of reuse of the tomb, during phases of LM III and as late as the Protogeometric period, and sets this within the broader context of changing burial practices at Knossos. It considers especially possible motivations for periodic reuse of the Kephala site in terms of strategic appeals to the past, within different political and cultural contexts, from LM II onwards.

Ο θολωτός τάφος της Κεφάλας στην Κνωσό: μελέτη για την επαναχρησιμοποίηση του παρελθόντος

Το άρθρο αυτό δημοσιεύει τα αποτελέσματα των ανασκαφών, οι οποίες διεξήχθησαν από τον R. W. Hutchinson το 1938–9, στο θολωτό τάφο της Κεφάλας και στο άμεσο περιβάλλον του, βόρεια του ανακτόρου της Κνωσού. Παρουσιάζει την κεραμική και το οστεολογικό υλικό από τις ανασκαφές και την αρχιτεκτονική μελέτη της δομής του τάφου. Η ανάλυση αντιμετωπίζει το αμφιλεγόμενο ζήτημα της χρονολογίας κατασκευής του θολωτού τάφου, επιχειρηματολογώντας υπέρ της ΥΜ II χρονολόγησης με βάση τα υλικά κατάλοιπα. Συζητείται επίσης, το απότοκο και εξ ίσου ενδιαφέρον θέμα της επαναχρησιμοποίησης του τάφου σε φάσεις της ΥΜ III και έως την Πρωτογεωμετρική περίοδο, το οποίο εντάσσεται στο ευρύτερο πλαίσιο της αλλαγής των ταφικών πρακτικών στην Κνωσό. Εξετάζονται ιδιαίτερα τα πιθανά κίνητρα για την περιοδική επαναχρησιμοποίηση της θέσεως της Κεφάλας στο πλαίσιο στρατηγικών επικλήσεως του παρελθόντος μέσα σε διαφορετικές πολιτικές και πολιτιστικές συνάψεις από την ΥΜ II περίοδο και εξής.

MOUNTJOY, P. A.

The end of the Bronze Age at Enkomi, Cyprus: the problem of Level III B

The stratigraphy and the Mycenaean III C pottery of Enkomi Level III B (Dikaios's excavations) is examined on the basis of a new study of the pottery in the Larnaka and Nicosia Museum storerooms. The assignment of the Pleonastic Style (Dikaios's 'Close Style') and the Wavy Line Style to different phases of Level III B is clarified. The presence of pottery of Proto-White Painted Ware amongst the Level III B material allows correlations to be drawn with the French excavations at Enkomi (Sols III–I).

Το τέλος της Εποχής του Χαλκού στην Έγκωμη της Κύπρου: το πρόβλημα του Στρώματος III B

Η στρωματογραφία και η Μυκηναϊκή III Γ κεραμική από το Στρώμα III B της Έγκωμης (ανασκαφές Δικαίου) εξετάζεται με βάση τη νέα μελέτη της κεραμικής στις αποθήκες των Μουσείων της Λάρνακας και της Λευκωσίας. Η απόδοση του Πλεοναστικού Ρυθμού (Πυκνού Ρυθμού του Δικαίου) και του Ρυθμού των Κυματοειδών Γραμμών σε διαφορετικές φάσεις του Στρώματος III B διευκρινίζεται. Η παρουσία κεραμικής του Πρωτο-Λευκού Γραπτού Ρυθμού στο υλικό του Στρώματος III B επιτρέπει να γίνουν συνδέσεις με τις γαλλικές ανασκαφές στην Έγκωμη (Sols III–I).

WALLACE, Saro

Last chance to see? Karfi (Crete) in the twenty-first century: presentation of new architectural data and their analysis in the current context of research

The paper presents new studies of the architecture at Karfi (12th–11th centuries BC) which has significantly deteriorated since excavation in the 1930s. 1:50 plans of the best-preserved buildings, a new topographical plan of the whole site area, and an EDM plot of the main visible unexcavated remains, allow enhancement of previous commentary on social organization at the site and others of the period. It examines in detail and with the use of wide-ranging comparisons (including with sites of the preceding LM III and subsequent PG-A periods) the ways in which new social systems were materially constructed from soon after widespread settlement relocations in Crete c. 1200 BC. It highlights inter-site similarities suggesting regular, deep-rooted interaction between communities during or soon after this horizon of major social change while evaluating subtle differences probably related to differences in size and complexity between the new villages. For example, cooking facility distribution suggests a role for communal cooking, paralleled at other sites, which is here especially pronounced. This limitation on individuals' potential to achieve status through the hosting of exclusive secular feasts/gatherings may relate to particularly volatile factional competition in large settlements. Evidence recently cited in support of such a model for Karfi (the presence of several different large structures, some containing feasting evidence) is used to raise the question of whether all large secular buildings at this period must be seen as residences. The distinctive character of Karfi's eastern excavated zone (previously argued to relate to diachronic development or to ethnic origins/power balance at the sites) is here characterized in terms of its static rather than agglutinative planning, a feature possibly marking a unique social role for the area. The 'Megarons' block, located in this zone, is compared with similar buildings at contemporary sites, with the conclusion that Crete saw the emergence soon after 1200 BC of a fairly fixed template for public feasting buildings, drawing deliberately on features which had earlier possessed exotic/prestige associations. Though such buildings may have shared their social role with powerful families' residences, and direct emulation of their form may have been an important element in social competition, they represent a separate, standardized social institution at this period, complementing the new standardization of cult practice in settlement temples. We seem able to identify consistently recognized social concepts spanning the Latest Bronze through Archaic periods in Crete, which were nonetheless transformed through their materialization in changing historical circumstances. The paper concludes by discussing future management and research potential at Karfi.

Τελευταία ευκαιρία για να κατανοήσουμε; Το Καρφί (Κρήτη) στον εικοστό πρώτο αιώνα: παρουσίαση νέων δεδομένων της αρχιτεκτονικής και ανάλυσή τους στο τρέχον πλαίσιο της έρευνας

Το άρθρο αυτό παρουσιάζει μια νέα μελέτη των καταλοίπων του οικισμού στο Καρφί Λασιθίου (1200–1000 π. Χ.), τα οποία έχουν καταστραφεί σε σημαντικό βαθμό από την εποχή των ανασκαφών κατά την δεκαετία του 1930. Τοπογραφικά σχέδια (σε κλίμακα 1:50) ετοιμάστηκαν για τα καλύτερα διατηρημένα κτίρια. Δημιουργήθηκε ένα τοπογραφικό σχέδιο με ηλεκτρονικό τοπογραφικό σύστημα (EDM) για την περιοχή των ανασκαφών, και ένα σχέδιο των αρχιτεκτονικών καταλοίπων που βρίσκονται σε όλη την επιφάνεια της θέσης. Η έρευνα αυτή μας έδωσε την ευκαιρία να εμπλουτίσουμε τις γνώσεις μας με περισσότερες πληροφορίες σε ό,τι αφορά στη χρήση των κτιρίων σε συνδιασμό με την κοινωνική οργάνωση του οικισμού, αποδεικνύοντας πως νέα κοινωνικά συστήματα υλοποιήθηκαν ως αποτέλεσμα των ευρέων ανακατατάξεων περί το 1200 π.Χ.

Μέσα από τις νέες αρχιτεκτονικές μελέτες, το άρθρο επικεντρώνει στην διάταξη των χώρων παρασκευής της τροφής, υποδεικνύοντας το σημαντικό χαρακτήρα κοινών γευμάτων/κοινών συναθροίσεων που μπορεί να έχει σχέση με τα Κρητικά συσσίτια της κλασικής παράδοσης. Το άρθρο εξετάζει τις αρχιτεκτονικές μορφές και τα στοιχεία αυτά που μπορούν να υποδείξουν μια τέτοιου είδους χρήση. Επίσης, εξετάζεται σε ποιο βαθμό ο κοινωνικός ρόλος αυτών των κτηρίων μπορούσε ή όχι να επιμεριστεί στις κατοικίες των ισχυρών οικογενειών και στα κτήρια της δημόσιας λατρείας, καθώς και τί ακριβώς φανερώνουν γύρω από την προέλευση των κοινών γευμάτων, γνωστών από τις κλασικές πηγές ως παράγοντας διαφοροποίησης

της κρητικής πολιτείας. Οι ομοιότητες ανάμεσα σε αυτά τα κτήρια και σε άλλα διαφορετικού τύπου από διάφορους οικισμούς της εποχής υποδεικνύουν κοινούς κοινωνικούς κανόνες, οι οποίοι αποκρυσταλλώθηκαν κατά τη διάρκεια ή λίγο μετά την ίδρυση των νέων οικισμών. Επίσης, η αρχιτεκτονική υποδεικνύει και μια γενική κοινωνική έμφαση κατά της έντονης κοινωνικής διαφοροποίησης στα πλαίσια των νέων αυτών κοινωνιών. Τέλος, το κείμενο σημειώνει ότι υπάρχουν μικρές διαφορές στο αρχιτεκτονικό σχέδιο και τη διάταξη μέσα και ανάμεσα στους χώρους, οι οποίες ίσως σχετίζονται με τη διαφορά μεγέθους και πολυπλοκότητας των κοινωνιών αυτών. Το άρθρο καταλήγει σημειώνοντας τις δυνατότητες του χώρου από πλευράς αρχαιολογικής έρευνας στο μέλλον.

LOLOS, Yannis A.

The sanctuary of Titane and the city of Sikyon

The Sikyonian site of Titane lies on the eastern slopes of Vesiza, c. 11 km south-west of Sikyon, and some 8.5 km to the north of the Arkadian city of Phlious. The purpose of this study is to examine Titane in relation to Sikyon based on ancient testimonia and the results of my archaeological survey carried out between 1996 and 2002. It is argued that Titane was not a town but a sanctuary, perhaps the most important sanctuary of the Sikyonia in antiquity. The fortifications previously interpreted as an acropolis wall belong to a fort built later within the sanctuary because of its strategic location close to the southern borders of the city-state. Furthermore, the discovery of early Iron Age material on the site and the early cult practices mentioned by Pausanias show that the sanctuary was established in the Geometric period, i.e. during the period of formation of the *polis*. Finally, it is suggested that a main reason for the foundation of the sanctuary on the slopes of Vesiza was the sacred demarcation of the southern reaches of the Sikyonian city-state.

Το ιερό της Τιτάνης και η πόλη της Σικυώνος

Η Τιτάνη των Σικυωνίων κείται στους ανατολικούς πρόποδες της Βέσιζας, περίπου 11 χλμ νοτιοδυτικά της Σικυώνος και 8,5 χλμ βόρεια της Αρκαδικής πόλης του Φλιούντα. Ο στόχος αυτής της μελέτης είναι να εξετάσει την Τιτάνη σε σχέση με την Σικυώνα βάσει των γραπτών πηγών και των αποτελεσμάτων επιφανειακής έρευνας που πραγματοποιήσα μεταξύ των ετών 1996 και 2002. Υποστηρίζεται ότι η Τιτάνη δεν ήταν πόλη αλλά ιερό, ίσως το σημαντικότερο ιερό της Σικυονίας κατά την αρχαιότητα. Οι οχυρώσεις που είχαν πρωτύτερα ερμηνευθεί ως τείχη της ακρόπολης ανήκουν σε φρούριο που κτίστηκε αργότερα εντός του ιερού εξαιτίας της στρατηγικής του θέσης κοντά στα νότια σύνορα της πόλης-κράτους. Επιπλέον, η ανακάλυψη υλικών καταλοίπων της Πρωίμης Εποχής του Σιδήρου στο χώρο της Τιτάνης, καθώς και οι πρώιμες λατρευτικές πρακτικές που αναφέρει ο Πausανίας, δείχνουν ότι το ιερό ιδρύθηκε στη Γεωμετρική περίοδο, δηλαδή την περίοδο του σχηματισμού της πόλης. Τέλος, προτείνεται η ιερή οροθεσία των νοτίων παρυφών της Σικυονίας ως ένας βασικός λόγος για την ίδρυση του ιερού στους πρόποδες της Βέσιζας.

STIROS, Stathis, PSIMOULIS, Panos and KOLONAS, Christos

The theatre of Aitolian Makyeia

Remains of a recently excavated small theatre at the foot of a fortified hill, identified with Aitolian Makyeia, were studied on the basis of electronic surveying, CAD, graphical and analytical approximation techniques. This theatre, of the 4th or 3rd century BC, partly excavated on the hillside and built of large sandstone slabs, has an unusual shape, with its koilon consisting of a curvilinear wing of 14 rows of seats and an adjacent linear wing of three rows of blocks forming a single-row proedria. Geometric modelling of the theatre remains on the basis of graphical, and especially of analytical techniques, indicates that the circular wing of the koilon consists of equidistant, concentric rows of seats based on a design arc of 90° for the 1st row, with the corresponding chord normal to the linear wing. Possible poor remains of a skene were found oblique (81°) to the linear wing.

Το θέατρο της Αιτωλικής Μακύνειας

Τα υπολείμματα από ένα μικρό θέατρο που πρόσφατα ανασκάφηκε στις υπωρείες ενός οχυρωμένου λόφου, που ταυτίζεται με την Αιτωλική Μακύνεια, μελετήθηκαν με την εφαρμογή ηλεκτρονικής τοπογράφησης, ηλεκτρονικής σχεδίασης (CAD) καθώς και γραφικών και αναλυτικών τεχνικών. Το θέατρο αυτό, του 4^{ου} ή 3^{ου} αιώνα π.Χ., κατασκευασμένο από κατεργασμένους όγκους ψαμίτη, είναι εν μέρει σκαμμένο στο πρανάς και έχει ιδιόμορφο ασύμμετρο σχήμα: το κοίλο του αποτελείται από στενό μονόσφινο τμήμα 14 καμπύλων σειρών εδράνων, οι κατώτερες των οποίων επεκτείνονται προς μία πλευρά σε τρεις ευθύγραμμες σειρές πελεκητών λίθων δημιουργώντας ευθύγραμμη σειρά εδράνων προεδρίας. Η γεωμετρική ανάλυση των υπολείμματων του θεάτρου με βάση γραφικές και ιδιαίτερα αναλυτικές τεχνικές, έδειξε ότι το καμπύλο τμήμα του κοίλου αποτελείται από ισαπέχουσες κυκλικές σειρές εδράνων βασισμένων σε τόξο σχεδιασμού 90° για την κατώτερη σειρά. Η αντίστοιχη χορδή φαίνεται να είναι κάθετη στη διεύθυνση της ευθύγραμμης προεδρίας, σε γωνία 81° προς την οποία εντοπίστηκαν πιθανά υπολείμματα σκηνής.

SHIPLEY, Graham

Between Macedonia and Rome: political landscapes and social change in southern Greece in the early Hellenistic period

This paper examines the nature and extent of changes in landscapes, societies, and economies in the numerous city-states of the Peloponnese under Macedonian domination (338–196 BC). Emigration and warfare may have had limited and short-term impacts. While Macedonian rule may have been oppressive before and after the Chremonidean war, it did not necessarily disrupt local economies and politics. The Antigonids did not run the Peloponnese as a province, and were concerned mainly with security. Though the building of towns and forts declined, and some cities were abandoned or lost freedom at times, others enjoyed new amenities and religious architecture. Epigraphic output was maintained, and a sharp increase in the centralization of inscriptions in central places post-dates 200. The traditionally oligarchic culture of most city-states was probably unchanged; and while the elite domination of land and politics may have intensified, archaeological survey reveals no trends that can conclusively be attributed to Macedonian rule.

Μεταξύ Μακεδονίας και Ρώμης. Πολιτικά τοπία και κοινωνικές αλλαγές στη Νότια Ελλάδα κατά την πρώιμη Ελληνιστική περίοδο

Με αυτό το άρθρο επιχειρείται να εξετασθεί η φύση και η έκταση των τοπογραφικών και οικονομικών αλλαγών που έλαβαν χώρα σε ένα μεγάλο αριθμό Πελοποννησιακών πόλεων-κρατών, ενώ βρίσκονταν υπό Μακεδονικό έλεγχο από το 338 έως το 196 π.Χ. Από τη μια μεριά φαίνεται ότι οι μεταναστεύσεις πληθυσμών και οι στρατιωτικές επιχειρήσεις είχαν περιορισμένη επιρροή, ενώ από την άλλη, η Μακεδονική κατοχή, η οποία ίσως να αποτελούσε πηγή καταπίεσης πριν και κατά τη διάρκεια του Χρεμωνιδίου Πολέμου, στην πραγματικότητα δεν άλλαξε την οικονομική και πολιτική ζωή των τοπικών κοινοτήτων. Οι Αντιγονίδες δεν οργάνωσαν την Πελοπόννησο σε πολιτικό και οικονομικό επίπεδο ως άλλη επαρχία, αλλά ενδιαφέρθηκαν περισσότερο για ζητήματα ασφαλείας. Παρά το γεγονός ότι κτίρια πόλεων και φρούρια έπεσαν σε παρακμή και ότι μερικές πόλεις εγκαταλείφθηκαν και σε κάποιες περιπτώσεις έχασαν την ελευθερία τους, άλλες χαρακτηρίζονται από την κατασκευή νέων κτιρίων και θρησκευτικών εγκαταστάσεων. Η επιγραφική παραγωγή διατηρήθηκε στα προηγούμενα επίπεδα, ενώ παράλληλα παρατηρούμε την αύξηση του αριθμού επιγραφών σε κεντρικές περιοχές μετά το 200 π.Χ. Η ολιγαρχική πολιτιστική παράδοση των περισσότερων πόλεων-κρατών πιθανόν να παρέμεινε αναλλοίωτη. Επιπλέον, οι αρχαιολογικές έρευνες δεν επιβεβαιώνουν την ύπαρξη Μακεδονικής επιρροής ειδικά όσον αφορά στην οργάνωση των οικισμών, ενώ παράλληλα οι τοπικές αριστοκρατίες είναι πιθανόν ότι συνέχισαν να συμμετέχουν καθοριστικά στην πολιτική ζωή και στην κατοχή της γής.

SWEETMAN, Rebecca (with contribution by Marshall Joseph BECKER)

Knossos Medical Faculty site: Late Antique graves and other remains

The perception of Late Antique Knossos has changed in recent years from one of a city in desertion to one of a flourishing innovator. Within this context of renewed theories regarding the Late Antique city, this article provides a contribution to the further understanding of the nature of society during this period. Of the Late Antique remains at the Knossos Medical Faculty site, only the Basilica building itself has been published in detail. As such, the aim of this work is to complete the publication record for the Late Antique and other features at the Knossos Medical Faculty site. To this end, the evidence of the entire Basilica complex is discussed and a full account of the mortuary data including the skeletal remains is presented. In addition to the religious architecture and mortuary data the secular material dating to the Venetian and Ottoman periods is considered. Consequently, this overview of the history and function of the KMF basilica complex adds to the expanding knowledge of Late Antique Knossos with particular regard to the religious and burial practices.

Ιατρική Σχολή στην Κνωσό: Τάφοι της Ύστερης Αρχαιότητας και άλλες αρχαιότητες

Η αντίληψη για την Κνωσό της Ύστερης Αρχαιότητας έχει μεταβληθεί τα τελευταία χρόνια από εκείνη μιας πόλεως υπό ερήμωση σε αυτή της ανθούσας πρωτοπόρου. Στο πλαίσιο αυτό των ανανεωμένων θεωριών για την πόλη της Ύστερης Αρχαιότητας, το παρόν άρθρο συμβάλλει, ώστε να γίνει περαιτέρω κατανοητή η φύση της κοινωνίας κατ' αυτή την περίοδο. Από τις αρχαιότητες που έχουν αποκαλυφθεί στη θέση της Ιατρικής Σχολής στην Κνωσό, μόνο το κτήριο της Βασιλικής έχει δημοσιευθεί λεπτομερώς. Έτσι έχοντας τα πράγματα, ο σκοπός αυτής της εργασίας είναι να συμπληρώσει τα δημοσιεύματα για την Ύστερη Αρχαιότητα καθώς και άλλα στοιχεία για τη θέση της Ιατρικής Σχολής στην Κνωσό. Με αυτό το στόχο, συζητούνται τα στοιχεία από ολόκληρο το συγκρότημα της Βασιλικής και παρέχεται μια πλήρης παρουσίαση των ταφικών δεδομένων περιλαμβανομένου και του σκελετικού υλικού. Πέρα από την θρησκευτική αρχιτεκτονική και τα ταφικά δεδομένα εξετάζεται και το κοσμικού χαρακτήρα υλικό που χρονολογείται στην Ενετική και Οθωμανική περίοδο. Συνεπώς, αυτή η συνολική θεώρηση της ιστορίας και λειτουργίας του συγκροτήματος της Βασιλικής στη θέση της ΙΣΚ συντελεί στην διεύρυνση της γνώσεώς μας για την Κνωσό της Ύστερης Αρχαιότητας, ιδιαίτερος όσον αφορά στις θρησκευτικές και ταφικές πρακτικές.

DELIGIANNAKIS, Georgios

Two late-antique statues from ancient Messene

This article gives a first publication of two late antique statues; it discusses their archaeological context suggesting an appropriate date and tries to place them in their historical and cultural environment.

The statues of Messene are important because they represent a rare instance of two late antique statues from Achaia for the study of which a precise archaeological context is available. They were the products of a local workshop and could be dated to the first quarter of the fourth century. The two late antique statues, of an emperor (perhaps Constantine I) and of Hermes, and a third earlier one showing Artemis Laphria, were part of a late Roman sculptural assemblage. It is here argued that they all stood together in niches, inside the reception room of a wealthy town mansion. They offer a vivid insight into the taste and self-representation of the owner of the house. It is suggested that they represent a mix of contemporary political reference and traditional values of the Greco-Roman aristocracy: loyalty to the Imperial House, social status and education, euergetism, and perhaps traditional religion.

Δύο αγάλματα της Ύστερης Αρχαιότητας από την αρχαία Μεσσήνη

Η παρούσα δημοσίευση αποσκοπεί στη λεπτομερή περιγραφή δύο υστερο-ρωμαϊκών αγαλμάτων από την αρχαία Μεσσήνη, ερευνώντας ταυτόχρονα την πιθανή χρονολόγηση και ένταξή τους στον ιστορικό και πολιτιστικό τους περίγυρο.

Τα αγάλματα της Μεσσήνης είναι σημαντικά διότι αποτελούν μια σπάνια περίπτωση υστερο-ρωμαϊκών αγαλμάτων από την Αχαιία, τα οποία προέρχονται από ένα καλά χρονολογημένο ανασκαφικό σύνολο. Ύψηξαν προϊόντα ενός τοπικού εργαστηρίου και χρονολογούνται στο πρώτο τέταρτο του 4^{ου} αιώνα μ.Χ. Τα δύο αγάλματα, που απεικονίζουν έναν αυτοκράτορα (πιθανώς τον Κωνσταντίνο Α') και τον Ερμή, μαζί με ένα τρίτο πρωιμότερο, που ανήκει στον τύπο της Αρτέμιδας Λαφρίας, ήταν μέρος ενός υστερο-ρωμαϊκού γλυπτικού συνόλου. Υποστηρίζεται ότι βρίσκονταν τοποθετημένα μέσα σε κόγχες στο εσωτερικό της αίθουσας υποδοχής μιας πλούσιας αστικής έπαυλης. Τα αντικείμενα αυτά μπορούν να ερμηνευτούν ως φορείς κύρους και κοινωνικής προβολής του ιδιοκτήτη. Προτείνεται ότι αποτελούν ένα αμάλαγμα σαφών αναφορών στο σύγχρονο πολιτικό τους περίγυρο καθώς και στις παραδοσιακές αξίες της ελληνορωμαϊκής αριστοκρατίας: αφοσίωση στον αυτοκρατορικό οίκο, κοινωνικό κύρος και παιδεία, ευεργετισμό και πιθανώς παραδοσιακή θρησκεία.

CATLING, H. W.

The birth of the Fitch Laboratory

From 1960 onwards there was collaboration in ceramic analysis of Minoan and Mycenaean material between members of the British School at Athens and the Oxford University Research Laboratory for Archaeology and the History of Art. In 1974 this led to the establishment of the School's own Research Laboratory in Athens, thanks to the generosity of Dr Marc and Mrs Ismene Fitch, whose names the laboratory bears. Reference is made to other help and benefactions involved in the creation of the laboratory.

Η γέννηση του Εργαστηρίου Fitch

Από το 1960 και εξής υπήρχε συνεργασία ως προς την ανάλυση μινωικής και μυκηναϊκής κεραμικής μεταξύ μελών της Βρετανικής Σχολής στην Αθήνα και του Ερευνητικού Εργαστηρίου για την Αρχαιολογία και Ιστορία της Τέχνης του Πανεπιστημίου της Οξφόρδης. Αυτή η συνεργασία οδήγησε το 1974 στην ίδρυση του ερευνητικού Εργαστηρίου της ίδιας της Σχολής στην Αθήνα, χάρις στη γενναιοδωρία του Δρ Marc και της κ. Ismene Fitch, το όνομα των οποίων φέρει το εργαστήριο. Μνημονεύεται επίσης και κάθε άλλη παρασχεθείσα βοήθεια και ευεργεσία για την δημιουργία του εργαστηρίου.